

ΑΡΘΡΑ

Χρηματοδοτικές εισροές για Επιστημονική και Τεχνολογική Έρευνα στα ΑΕ.Ι: Ποσοτικές διαστάσεις και διαπανεπιστημιακές διαφοροποιήσεις¹

Μ. ΧΡΥΣΑΚΗΣ *

Εισαγωγή

Η ερευνητική δραστηριότητα των Α.Ε.Ι. αποτελεί βασική συνισταμένη του παραγωγικού τους έργου και συνεισφέρει σημαντικά στην προαγωγή της επιστήμης γενικότερα². Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του Ο.Ο.Σ.Α. τα Πανεπιστήμια σήμερα επιχειρούν να προσαρμοστούν σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο εξωτερικό περιβάλλον που επιτάσσει τον επαναπροσανατολισμό τους προς την κατεύθυνση μιας περισσότερο στενής σύνδεσής τους με τις ανάγκες της οικονομίας και της παραγωγής, ενώ παράλληλα καλούνται να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που συνεπάγεται η συνεχής αύξηση του αριθμού των φοιτητών (βλ. Ο.Ε.Κ.Δ., 1998, σ. 7).

Είναι προφανές ότι για να επιτύχουν τους σκοπούς τους τα Πανεπιστήμια πρέπει να είναι σε θέση να διατηρήσουν μια ισορροπία ανάμεσα στις ερευνητικές και τις εκπαιδευτικές τους δραστηριότητες, έτσι ώστε και να παράγεται νέα γνώση και να μεταφέρεται με επιτυχία προς τους δυνητικούς αποδέκτες της φοιτητές και τα λοιπά μέλη της

* Μανώλης Χρυσάκης, Διδάκτωρ, Ερευνητής στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής του Ε.Κ.Κ.Ε.

πανεπιστημιακής κοινότητας. Ειδικότερα, ο ρόλος της ερευνητικής δραστηριότητας των Πανεπιστημίων αναδεικνύεται ως καθοριστικός διότι επηρεάζει άμεσα την υπόσταση και την εσωτερική διάρθρωση των εν λόγω εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Από την άλλη πλευρά, οι ερευνητικές δραστηριότητες μπορούν να οδηγήσουν στη σχετική διαφοροποίηση των ίδιων των Πανεπιστημίων, καθώς μια σειρά από παράγοντες που συνδέονται στενά με τις εν λόγω δραστηριότητες, όπως είναι το είδος των πηγών και το ύψος της χρηματοδότησής τους, οι κατηγορίες των εκροών-δαπανών τους καθώς και το επίπεδο των ανθρωπίνων πόρων τους, συμβάλλουν ενδεχομένως στη διαμόρφωση Πανεπιστημίων διαφορετικών ταχυτήτων.

Παρακάτω, στις ενότητες που ακολουθούν, επιχειρείται ο εντοπισμός των διαφοροποιήσεων που υπάρχουν μεταξύ των Α.Ε.Ι. της χώρας στον ερευνητικό τομέα, αναφορικά με τους προαναφερθέντες παράγοντες. Ειδικότερα, η ανάλυση εστιάζεται στην επισκόπηση των διαφοροποιήσεων που υφίστανται ανάμεσα στα Α.Ε.Ι. της χώρας, όσον αφορά το ύψος και τη διάρθρωση των χρηματοδοτικών εισροών για Επιστημονική και Τεχνολογική Έρευνα (Ε.Τ.Ε.), καθώς και την αντιστοίχιση των εν λόγω εισροών με τον αριθμό των μελών Δ.Ε.Π., προκειμένου να εκτιμηθεί η δυνητική παραγωγικότητα κάθε Α.Ε.Ι. όσον αφορά το σύνολο των ερευνητικών τους δραστηριοτήτων.

Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται δημοσιευμένα και αδημοσίευτα στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (Γ.Γ.Ε.Τ.), Διεύθυνση Σχεδιασμού και Προγραμματισμού, Τμήμα Τεκμηρίωσης Επιστημονικών και Τεχνολογικών Δεικτών³. Σημειώνεται ότι κατά τη χρονική στιγμή της συγγραφής του παρόντος άρθρου υπήρχαν διαθέσιμες οι επεξεργασίες με βάση τα στοιχεία που αφορούσαν έως και το έτος 1997, καθώς οι αντίστοιχες επεξεργασίες με βάση τα στοιχεία του 1999 δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί, ενώ και τα στοιχεία της πλέον πρόσφατης απογραφής του 2001 δεν έχουν πάρει ακόμη την τελική τους μορφή.

Ειδικότερα στο πλαίσιο του παρόντος κεφαλαίου, η Ακαθάριστη Εγχώρια Δαπάνη για Επιστημονική και Τεχνολογική Έρευνα (Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε.) εκλαμβάνεται ως ο κύριος ποσοτικός δείκτης για την ένταση της έρευνας στη χώρα μας. Για την εξυπηρέτηση των σκοπών

της παρούσας μελέτης, ο εν λόγω δείκτης εξειδικεύεται περαιτέρω και αναλύεται έτσι ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί στον προσδιορισμό τυχόν διαφοροποιήσεων που παρατηρούνται ανάμεσα στα Α.Ε.Ι. όσον αφορά τη διάρθρωση των πηγών χρηματοδότησης, καθώς και τη συμμετοχή και τη βαρύτητα κάθε Πανεπιστημίου στην απορρόφηση των χρηματοδοτούμενων εισροών για έρευνα, είτε επί του συνόλου της ερευνητικής δαπάνης σε εθνικό επίπεδο, είτε επί του επιμέρους συνόλου της αντίστοιχης δαπάνης μόνο για τα Α.Ε.Ι.

Εξετάζεται επίσης η ύπαρξη τυχόν διαφοροποιήσεων ανάμεσα στα Α.Ε.Ι. όσον αφορά τα ποσοστά συμμετοχής τους στην απορρόφηση ερευνητικών κονδυλίων από κάθε επιμέρους πηγή χρηματοδότησης.

1. Χρηματοδότηση της ερευνητικής δραστηριότητας των Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Η χρηματοδότηση της ερευνητικής δραστηριότητας των Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, τόσο στη χώρα μας όσο και στις υπόλοιπες χώρες του Ο.Ο.Σ.Α., επηρεάζεται άμεσα από τις νέες τάσεις που τείνουν να διαμορφωθούν και αφορούν ευρύτερα τη χρηματοδότηση του τομέα Έρευνα και Ανάπτυξη (Ε&Α). Συγκεκριμένα διαπιστώνεται ότι κυριαρχούν τρεις τάσεις σε αυτόν τον τομέα που συνοψίζονται στα ακόλουθα (βλ. Ο.Ε.Κ.Δ., 1998.): i) Μείωση της κρατικής χρηματοδότησης για Ε&Α, ii) Διαφοροποίηση της κρατικής χρηματοδότησης για Ε&Α, iii) Αύξηση της συμμετοχής των επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση της Ε&Α.

Σύμφωνα με τον ορισμό που χρησιμοποιείται από τη Γ.Γ.Ε.Τ. ως «Έρευνα (Επιστημονική και Τεχνολογική) θεωρούνται οι δραστηριότητες που αναλαμβάνονται με συστηματικό τρόπο, με σκοπό την αύξηση του αποθέματος σε νέες εφαρμογές». (βλ. Γ.Γ.Ε.Τ., 1995, σ. 9.). Σημειώνεται ότι με την ευρύτερη έννοια ο όρος «επιστημονική έρευνα» καλύπτει όλες τις περιοχές της γνώσης, ενώ ο όρος «τεχνολογική έρευνα» αναφέρεται στην «εφαρμογή της γνώσης» και ειδικότερα στα εργαλεία και τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση συγκεκριμένων σχεδίων με σκοπό την επίτευξη

επιθυμητών στόχων (Ο.Ε.Κ.Δ. – EUROSTAT, 2000, σ. 31-32). Η έρευνα είναι ζωτικής σημασίας παράγοντας για την ανάπτυξη της γνώσης, για την ανανέωση της κοινωνίας και για την επίτευξη υψηλότερων επιπέδων απασχόλησης (eu2001.se., σ. 30-31). Σημειώνεται δε ότι, το ύψος της χρηματοδότησης της ερευνητικής δραστηριότητας αναδεικνύεται σε καθοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη καινοτομιών και την εν γένει αύξηση της καινοτομικής δραστηριότητας. (Γ.Γ.Ε.Τ. 2001, σ. 43). Εξάλλου, διαπιστώνεται μια ολοένα και περισσότερο αυξανόμενη τάση των ανεπτυγμένων χωρών, στο πλαίσιο της «οικονομίας έντασης γνώσης» που τις χαρακτηρίζει, να εξαρτώνται από τη γνώση, την πληροφορία και τις δεξιότητες υψηλού επιπέδου (Ο.Ε.Κ.Δ., 1997, σ.35), δηλαδή από στοιχεία που αποτελούν βασικές εκροές της Επιστημονικής και Τεχνολογικής Έρευνας.

Η Ακαθάριστη Εγχώρια Δαπάνη για Επιστημονική και Τεχνολογική Έρευνα (Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε.) αποτελεί τον σημαντικότερο ποσοτικό δείκτη έντασης της έρευνας σε μια χώρα και εκφράζει τη συνολική δαπάνη για Επιστημονική και Τεχνολογική Έρευνα (Ε.Τ.Ε.) που πραγματοποιείται σε εθνικό επίπεδο κατά τη διάρκεια ενός έτους (βλ. Γ.Γ.Ε.Τ., 1995, σ. 3.) Σημειώνεται ότι η συνολική ερευνητική δαπάνη σε όρους Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. στη χώρα μας ανέρχεται μόλις στο 0,5% του Α.Ε.Π. και κυμαίνεται στο χαμηλότερο επίπεδο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου ο αντίστοιχος μέσος όρος αντιπροσωπεύει το 2,8% του Α.Ε.Π. (Ε.Κ., 2000, σ. 35). Σύμφωνα, άλλωστε, με την τρέχουσα μεθοδολογία του Ο.Ο.Σ.Α., η Ανώτερη Εκπαίδευση δεν συμπεριλαμβάνεται στους τομείς της Ε.Τ.Ε. παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Επιπλέον, στην Ελλάδα από μια πρώτη μελέτη διαπιστώθηκε ότι οι ερευνητικές δραστηριότητες των Τ.Ε.Ι. εμφανίζονται σποραδικά και δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες (Γ.Γ.Ε.Τ. 1994, σ. 14).

Από την επισκόπηση των διαθέσιμων στοιχείων διαπιστώνεται ότι ο ρόλος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην εκτέλεση ερευνητικών προγραμμάτων είναι ιδιαίτερα σημαντικός στη χώρα μας συγκρινόμενος με τις άλλες χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από την κατανομή της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. ανά τομέα εκτέλεσης

στην Ελλάδα, για το έτος 1997, η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση απορροφά το 50,6% των αντίστοιχων κονδυλίων και ακολουθούν οι διάφοροι κρατικοί ερευνητικοί φορείς (23,4%) με μικρότερη σχετικά τη συμμετοχή των επιχειρήσεων (26,8%). Αντίθετα, στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) διαπιστώνεται ότι οι επιχειρήσεις είναι κατά κύριο λόγο οι φορείς υλοποίησης ερευνητικών προγραμμάτων με ποσοστά συμμετοχής στην απορρόφηση κονδυλίων της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. σε υψηλά ποσοστά, που κυμαίνονται από 48,8% στην περίπτωση της Ισπανίας, έως 74,8% στην περίπτωση της Σουηδίας (βλ. Πίνακα 1.). Αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης είναι η χαμηλή σχετικά συμμετοχή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην απορρόφηση κονδυλίων της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. στις εν λόγω χώρες, σε ποσοστά που κυμαίνονται από 17,3% περίπου στη Γαλλία έως 35% στην Αυστρία. Αντίστοιχα μειωμένη είναι και η συμμετοχή των κρατικών φορέων έρευνας στις υπόλοιπες χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. σε σχέση με την Ελλάδα και την Πορτογαλία (ποσοστό απορρόφησης Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε.: 23,4% και 24,2% αντίστοιχα), σε ποσοστά που κυμαίνονται από 3,5% (Σουηδία) έως 20,7% (Ιταλία).

Παρά το γεγονός όμως ότι οι φορείς της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στη χώρα μας κατέχουν σημαντική θέση ως φορείς υλοποίησης ερευνητικών προγραμμάτων απορροφώντας, όπως αναφέρθηκε, το 50,6% των διαθέσιμων κατ' έτος κονδυλίων της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε., εντούτοις υπόκεινται και αυτοί στους περιορισμούς που συνεπάγεται το μειωμένο σχετικά επίπεδο των συνολικών ερευνητικών κονδυλίων στην Ελλάδα, τόσο σε απόλυτους αριθμούς όσο κυρίως ως ποσοστό του Α.Ε.Π (βλ. Γ.Γ.Ε.Τ., 1997, σ. 5).

Έτσι, οι ερευνητικές δαπάνες των Ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ως ποσοστό του Α.Ε.Π. στην Ελλάδα αντιπροσωπεύουν μόλις το 0,26% το 1993 και το 0,27% το 1997. Την ίδια στιγμή στις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. οι φορείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εμφανίζονται να απορροφούν για έρευνα μεγαλύτερα σχετικά ποσοστά του Α.Ε.Π., παρά το ότι όπως προαναφέρθηκε η κατανομή της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. στους τρεις τομείς εκτέλεσης (Κρατικοί φορείς – Τριτοβάθμια Εκπαίδευση – Επιχειρήσεις) είναι προς όφελος των επιχειρήσεων (βλ. Πίνακα 2).

Σύμφωνα με αναλυτικότερα διαθέσιμα στοιχεία για τη διάρθρωση της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. κατά φορέα χρηματοδότησης και την κατανομή των αντίστοιχων επιμέρους κονδυλίων κατά κατηγορία φορέα υλοποίησης - εκτέλεση των ερευνητικών έργων, διαπιστώνεται ότι υφίστανται σημαντικές διαφοροποιήσεις όσον αφορά τις εισροές - εκροές μεταξύ των τομέων.

Ειδικότερα όσον αφορά τη διάρθρωση των πηγών χρηματοδότησης ανά κατηγορία φορέα υλοποίησης, διαπιστώνεται ότι στα Ιδρύματα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης το μεγαλύτερο σχετικά ποσοστό της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. που τους αναλογεί (57,48%) προέρχεται από τους Γενικούς Προϋπολογισμούς τους και αποτελεί στην πραγματικότητα ένα λογιστικό και όχι πραγματικό χρηματοδοτικό μέγεθος. Οι Πόροι Γενικού Προϋπολογισμού Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. (General University Funds – G.U.F.) υπολογίζονται λογιστικά με βάση συντελεστές και αφορούν τεκμαρτούς χρόνους απασχόλησης και τεκμαρτές δαπάνες που αντιστοιχούν στον αριθμό μελών Δ.Ε.Π., Ε.Δ.Τ.Π. κ.λπ. (ποσοστό επί των μισθών τους), καθώς και στις Δημόσιες επενδύσεις που υλοποιούνται στα εν λόγω Ιδρύματα (εξοπλισμός, κατασκευές) (βλ. Πίνακα 3.) Ακολουθούν ως πηγές χρηματοδότησης ο Κρατικός Προϋπολογισμός (14,44%), το Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα και Τεχνολογία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (σε ποσοστό 12,44% της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. που απορροφούν τα ιδρύματα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης) και τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ε.Ε. (6,53%). Υπάρχουν επίσης και μια σειρά από άλλες πηγές χρηματοδότησης που συμμετέχουν στη διάρθρωση της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. και τις οποίες απορροφούν τα ιδρύματα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε κατά πολύ μικρότερα όμως ποσοστά, που κυμαίνονται από 2,8% (Ιδιοί πόροι από εκμετάλλευση περιουσίας) έως 0,5% (Άλλες πηγές εξωτερικού). Τέλος επισημαίνεται η ιδιαίτερα χαμηλή συμμετοχή των επιχειρήσεων του Δημοσίου ή του Ιδιωτικού Τομέα (5,95% και 3,61% αντίστοιχα) στη διάρθρωση της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. που αφορούν οι φορείς της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (βλ. Πίνακα 3.).

Ένας άλλος δείκτης που χρησιμοποιείται για την ποσοτική αποτίμηση της έντασης της έρευνας των δημόσιων ερευνητικών

φορέων σε μια χώρα σε ετήσια βάση είναι η επονομαζόμενη Κρατική Δαπάνη για Επιστημονική και Τεχνολογική Έρευνα.

Η Κρατική Δαπάνη για την Επιστημονική και Τεχνολογική Έρευνα (Κ.Δ.Ε.Τ.Ε.) περιλαμβάνει το σύνολο των κονδυλίων ανεξαρτήτως πηγής χρηματοδότησης, που δαπανώνται από τους κρατικούς – δημόσιους φορείς έρευνας δηλαδή τα κρατικά ερευνητικά κέντρα – ινστιτούτα και τα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (κυρίως τα Α.Ε.Ι. και ελάχιστα τα Τ.Ε.Ι.) για την υλοποίηση δραστηριοτήτων Επιστημονικής και Τεχνολογικής Έρευνας (Ε.Τ.Ε.) (βλ. Γ.Γ.Ε.Τ., 1997, σ. 95).

Όπως διαπιστώνεται το μεγαλύτερο μέρος της Κ.Δ.Ε.Τ.Ε. εισρέει στα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (68,36% της Κ.Δ.Ε.Τ.Ε.) ενώ τα Κρατικά Ερευνητικά Κέντρα εμφανίζονται να απορροφούν σχετικά μικρότερο ποσοστό (31,64% της Κ.Δ.Ε.Τ.Ε.). Επιστημαίνεται όμως ότι η εν λόγω κατανομή της Κ.Δ.Ε.Τ.Ε. δεν μπορεί να αξιολογηθεί παρά μόνο ως ενδεικτική. Αυτό συμβαίνει διότι, όπως προαναφέρθηκε, το γεγονός ότι ένα μέρος της Κ.Δ.Ε.Τ.Ε. για τα Ιδρύματα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης είναι τεκμαρτή και αφορά την υπολογισμένη βάσει συντελεστών συμμετοχή των γενικών προϋπολογισμών των Α.Ε.Ι. στη συνολική δαπάνη για Ε.Τ.Ε., ενώ για τα δημόσια ερευνητικά κέντρα δεν γίνεται κάτι τέτοιο, δημιουργεί μια εν μέρει πλασματική εικόνα για την πραγματική κατανομή της Κ.Δ.Ε.Τ.Ε. ανάμεσα σε αυτές τις δύο κύριες κατηγορίες ερευνητικών φορέων.

2. Διαφοροποιήσεις μεταξύ Α.Ε.Ι. της Ελλάδας και άλλων χωρών ως προς το ύψος και τη διάρθρωση των κονδυλίων για Επιστημονική και Τεχνολογική Έρευνα

Από την επισκόπηση των διαθέσιμων ποσοτικών στοιχείων για την έρευνα στη χώρα μας διαπιστώνεται ότι στο σύνολο της Ακαθάριστης Εγχώριας Δαπάνης για Επιστημονική και Τεχνολογική Έρευνα (Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε.), που για το 1997 ανήρχετο στα 167,7 δις. δραχμές (βλ. Πίνακα 6), η συμμετοχή των Α.Ε.Ι. έφτανε στο 47,87%. εμφανίζοντας αυξητικές τάσεις σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο

(βλ. Πίνακα 8). Η συμμετοχή των ελληνικών Πανεπιστημίων, στο σύνολο των δαπανών για έρευνα που υλοποιούνται σε εθνικό επίπεδο, είναι η μεγαλύτερη μεταξύ των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α., τη στιγμή που η αντίστοιχη συμμετοχή των Α.Ε.Ι. των χωρών αυτών κυμαίνεται γύρω στο 15% σε Η.Π.Α. και Γαλλία, σε 20%-25% σε Καναδά, Γερμανία, Ιαπωνία, Ιταλία, Μεγάλη Βρετανία και Αυστραλία και από 25% έως 35% περίπου σε Ισπανία, Δανία, Νορβηγία, Ολλανδία, Σουηδία, Αυστρία και Πορτογαλία (βλ. Ο.Ε.Κ.Δ., 1998, σ. 86).

Εντούτοις επισημαίνεται ότι η παραπάνω εικόνα για τη θέση των ελληνικών Α.Ε.Ι. σε σχέση με τα Α.Ε.Ι. των άλλων ανεπτυγμένων χωρών, όσον αφορά τη βαρύτητα που αυτά έχουν στην υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων σε εθνικό επίπεδο, είναι μάλλον κίβδηλη. Αυτό συμβαίνει κυρίως λόγω του ότι ως ποσοστό του Α.Ε.Π. που δαπανάται για έρευνα, τα ελληνικά Α.Ε.Ι. απορροφούν όπως προαναφέρθηκε περίπου το 0,26% του Α.Ε.Π., με αποτέλεσμα να κατατάσσονται μαζί με τα Α.Ε.Ι. της Ιρλανδίας, Πορτογαλίας και Ισπανίας στο κατώτερο επίπεδο των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α. όσον αφορά τον εν λόγω δείκτη. Για λόγους σύγκρισης αναφέρεται ότι τα μεγαλύτερα κονδύλια για έρευνα ως ποσοστά του Α.Ε.Π. απορροφούν τα Α.Ε.Ι. της Σουηδίας (0,80% του αντίστοιχου Α.Ε.Π.), της Ελβετίας (0,65%), της Ιαπωνίας (0,60%), της Ολλανδίας (0,55%), της Αυστρίας, του Βελγίου και της Γερμανίας (0,45%), ενώ τα Α.Ε.Ι. των Η.Π.Α., Γαλλίας, Μ. Βρετανίας, Αυστραλίας και Καναδά εμφανίζονται να συγκλίνουν όσον αφορά την απορρόφηση ερευνητικών κονδυλίων ως ποσοστό του Α.Ε.Π. (περίπου 0,35%) (βλ. Ο.Ε.Κ.Δ., 1998, σ. 87).

Κατά συνέπεια, τα ελληνικά Α.Ε.Ι. θα μπορούσαν, με βάση το κριτήριο της υψηλής συμμετοχής τους στη διάρθρωση της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. (47,87%), να καταταγούν στην πρώτη θέση των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α. όσον αφορά τη βαρύτητα της συμμετοχής τους στην υλοποίηση του ερευνητικού έργου που επιτελείται σε εθνικό επίπεδο. Εντούτοις τα ιδιαίτερα χαμηλά ποσά που δαπανώνται για έρευνα στη χώρα μας (που ανέρχονται σε μόλις 0,35% του Α.Ε.Π.) έχει ως αποτέλεσμα την κατάταξη των ελληνικών Α.Ε.Ι. στην κατηγορία των Α.Ε.Ι. των χωρών με τη χαμηλότερη απορρόφηση ερευνητικών κονδυλίων ως ποσοστό του Α.Ε.Π.

Από την άλλη πλευρά, πρέπει να επισημάνουμε ότι η κατάσταση αυτή παραμένει διαχρονικά παρά το γεγονός ότι τα ελληνικά Α.Ε.Ι. εμφανίζουν τους μεγαλύτερους ρυθμούς αύξησης των κονδυλίων που απορροφούν για έρευνα μετά το 1991 συγκρινόμενα με τα Α.Ε.Ι. των άλλων χωρών του Ο.Ο.Σ.Α. (βλ. Ο.Ο.Σ.Α., 1998, σ. 90). Είναι προφανές ότι το χαμηλό σημείο εκκίνησης των ελληνικών Α.Ε.Ι. όσον αφορά το ύψος της χρηματοδότησης του ερευνητικού τους έργου δεν τους επιτρέπει, παρά την ταχεία σχετική αύξηση των αντίστοιχων κονδυλίων, να καλύψουν την απόσταση που τα χωρίζει με τα Α.Ε.Ι. των άλλων χωρών του Ο.Ο.Σ.Α. σε αυτόν τον τομέα.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάλυση της διάρθρωσης των πηγών χρηματοδότησης των ελληνικών Α.Ε.Ι. σε σύγκριση με τα Α.Ε.Ι. των άλλων χωρών του Ο.Ο.Σ.Α.

Από την επισκόπηση των διαθέσιμων στοιχείων (βλ Πίνακα 7.) διαπιστώνεται ότι η έρευνα στα ελληνικά Α.Ε.Ι. εμφανίζεται να χρηματοδοτείται κυρίως από τους επονομαζόμενους «Γενικούς Προϋπολογισμούς των Πανεπιστημίων» (General University Funds) σε ποσοστό που για το 1997 ανήρχετο στο 60,75% της συνολικής Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. των Α.Ε.Ι.. Όπως προαναφέρθηκε, όμως, τα κονδύλια που αντιστοιχούν στους Γενικούς Προϋπολογισμούς των Πανεπιστημίων (Γ.Π.Π.) δεν αποτελούν πραγματικές αλλά τεκμαρτές δαπάνες. Από την άλλη πλευρά, τα εν λόγω κονδύλια αποτελούν στην περίπτωση των ελληνικών Α.Ε.Ι. το μεγαλύτερο μέρος της Δημόσιας Δαπάνης για Επιστημονική και Τεχνολογική Έρευνα, δεδομένου ότι η Δημόσια Δαπάνη για Επιστημονική και Τεχνολογική Έρευνα (Δ.Δ.Ε.Τ.Ε.) διαφοροποιείται από χώρα σε χώρα, τόσο σε θεσμικό, όσο και σε ποσοτικό επίπεδο. Κατ' αρχάς επισημαίνεται ότι σε θεσμικό επίπεδο η δημόσια χρηματοδότηση του ερευνητικού έργου των Α.Ε.Ι. προσλαμβάνει τρεις κυρίως μορφές: α) Γενική ή Τακτική χρηματοδότηση, β) Ειδική επιχορήγηση ερευνητικού έργου και γ) Χρηματοδότηση με βάση συμβόλαια ανάθεσης ερευνητικού έργου. Όσον αφορά την πρώτη πηγή χρηματοδότησης, σημειώνεται ότι η Γενική ή Τακτική Χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι. από τον Κρατικό Προϋπολογισμό αφορά ταυτόχρονα το Εκπαιδευτικό και το Ερευνητικό τους έργο χωρίς να καθίσταται δυνατή η λογιστική διάκριση και ο

επιμερισμός των διαθέσιμων κονδυλίων σε δύο διακριτές κατηγορίες. Το πρόβλημα αυτό έρχεται να επιλύσει μερικώς η χρησιμοποίηση του τεχνητού δείκτη «Γενικός Προϋπολογισμός Πανεπιστημίων» (Γ.Π.Π.) που, με βάση κάποιους διεθνώς αποδεκτούς συντελεστές, επιμερίζει τον Γενικό Προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου σε εκπαιδευτικό και ερευνητικό σκέλος και ταυτίζεται με την τεκμαρτή δαπάνη για έρευνα που αντιστοιχεί στη συνολική δημόσια χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι. για το σύνολο του έργου τους. Κατά συνέπεια ο δείκτης «Γ.Π.Π.» μπορεί να χρησιμοποιηθεί για συγκρίσεις ανάμεσα στα Α.Ε.Ι. της ίδιας χώρας, ή διαφορετικών χωρών, για την ανάδειξη τυχόν διαφοροποιήσεων που υπάρχουν, τόσο όσον αφορά τη Γενική Χρηματοδότηση της έρευνας στα Α.Ε.Ι., όσο και τη βαρύτητα της εν λόγω πηγής στο σύνολο της αντίστοιχης Δημόσιας Χρηματοδότησης των Α.Ε.Ι.

Επισημαίνεται ότι με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία η Ελλάδα τοποθετείται στη δεύτερη θέση, μετά την Αυστρία, ως προς το ποσοστό της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. των Α.Ε.Ι., που τεκμαίρεται ως χρηματοδοτική εισροή προερχόμενη από τον Γενικό Προϋπολογισμό των πανεπιστημίων (Αυστρία: 68%, Ελλάδα: 60,75%). Τα αντίστοιχα ποσοστά Γ.Π.Π. για τις περισσότερες χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. κυμαίνονται γύρω στο 40% (Ιαπωνία, Γερμανία, Σουηδία, Νορβηγία, Ιρλανδία, Ισπανία, Πορτογαλία, Βέλγιο, Αυστραλία), ενώ σε ορισμένες κυμαίνονται γύρω στο 30% (Μεγάλη Βρετανία, Δανία) ή και χαμηλότερα περίπου στο 20% (Γαλλία, Καναδάς).

Όσον αφορά τη δεύτερη συνιστώσα της Δημόσιας Χρηματοδότησης για έρευνα των Α.Ε.Ι., δηλαδή την ειδική επιχορήγηση για έρευνα, σημειώνεται ότι δεν υπάρχει σχετική θεσμική κατοχύρωση στην Ελλάδα παρά μόνο για τα Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα (Ε.Π.Ι.) για τα οποία ορίζεται κάποια αντίστοιχη χρηματοδότηση από το Υ.Π.Ε.Π.Θ., η οποία όμως συνολικά δεν αποτελεί παρά ιδιαίτερα μικρό ποσοστό της συνολικής Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. των Α.Ε.Ι. Συγκεκριμένα για το 1995, η χρηματοδότηση των Ε.Π.Ι. ανήρχετο σε 2,4 δις ποσό που αντιστοιχούσε σε 4,37% της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. των Α.Ε.Ι. (βλ Φουντεδάκη κ.ά., 2000, Πίνακα Ι.6.1.)

Τέλος, αναφορικά με την τρίτη συνιστώσα της δημόσιας

χρηματοδότησης των Α.Ε.Ι. για έρευνα, δηλαδή τις αναθέσεις ερευνητικού έργου βάσει συμβολαίων, σημειώνεται ότι αυτή με τα σειρά της συντίθεται από εισροές προερχόμενες κυρίως από τα Διαρθρωτικά προγράμματα (ή Επιχειρησιακά Προγράμματα των Διαρθρωτικών Ταμείων) σε ποσοστό 8,13% της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. των Α.Ε.Ι. και από τα Ανταγωνιστικά Προγράμματα του Πλαισίου για την Έρευνα της Ε.Ε. σε ποσοστό 12,52% της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. των Α.Ε.Ι. (βλ. Πίνακα 7).

Σημειώνεται ότι στο κονδύλι υπό τον τίτλο «Διαρθρωτικά προγράμματα» εμπεριέχεται μόνο η αναλογούσα «κοινοτική συνδρομή» στα έργα επιστημονικής και Τεχνολογικής Έρευνας και όχι η «εθνική συμμετοχή» που περιλαμβάνεται στις επιχορηγήσεις του κρατικού προϋπολογισμού μέσω κεντρικών υπηρεσιών του κράτους ή αποκεντρωμένων δημόσιων υπηρεσιών, όπως περιφέρειες, νομαρχίες, Ο.Τ.Α. κ. ά. (βλ. Γ.Γ.Ε.Τ., 1997, σ. 6). Κατά συνέπεια, τα κονδύλια που προέρχονται από τις επιχορηγήσεις του κρατικού προϋπολογισμού σε ένα μέρος τους θα μπορούσαν να επιμερισθούν ως εισροές στην εκτέλεση ερευνητικών συμβολαίων στο πλαίσιο των ανταγωνιστικών διαρθρωτικών ερευνητικών προγραμμάτων, όμως τα διαθέσιμα στοιχεία δεν επιτρέπουν την ποσοτικοποίηση ενός τέτοιου επιμερισμού. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, το 25% περίπου των εν λόγω κονδυλίων αντιπροσωπεύουν οι επιχορηγήσεις μέσω Ι.Κ.Υ. προς τους μεταπτυχιακούς υποτρόφους, εσωτερικού (Γ.Γ.Ε.Τ., 1997, σ. 99).

Συνοψίζοντας με βάση τα διαθέσιμα ποσοτικά στοιχεία, προκύπτει ότι τα ελληνικά Α.Ε.Ι. εμφανίζονται να απορροφούν το 47,87% της συνολικής Ακαθάριστης Εγχώριας Δαπάνης για Επιστημονική και Τεχνολογική Έρευνα (βλ. Πίνακα 8), εκ της οποίας το μεγαλύτερο μέρος της αποτελεί Δημόσια Δαπάνη όσον αφορά τις πηγές χρηματοδότησης. Συγκεκριμένα το 60,75% της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε., που επιμερίζεται στα Α.Ε.Ι. το 1997, προέρχεται από τους Γενικούς Προϋπολογισμούς των Πανεπιστημίων (τεκμαρτή δαπάνη), το 10,46% από τον Κρατικό Προϋπολογισμό (Κεντρικές Υπηρεσίες Κράτους: 8,58%, Αποκεντρωμένες Δημόσιες Υπηρεσίες: 1,88%) και τέλος το 20,65% προέρχεται από τα προγράμματα των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Πλαισίου για την έρευνα της Ε.Ε. (Κοινοτική συμμετοχή

Διαρθρωτικών Προγραμμάτων: 8,13%, Πρόγραμμα Πλαίσιο Ε.Ε.: 12,52%). (βλ. Πίνακα 7)

Βέβαια με την ευκαιρία αυτή θα έπρεπε να τονιστεί για άλλη μια φορά, ότι η χρηματοδότηση της Ε.Τ.Ε. στα Α.Ε.Ι. που αντιστοιχεί στους Γενικούς Προϋπολογισμούς των Πανεπιστημίων είναι τεκμαρτή χρηματοδότηση και δεν συσχετίζεται άμεσα με κάποιο συγκεκριμένο ερευνητικό έργο των εν λόγω εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Παρ' όλα αυτά και δεδομένου ότι αντιστοιχοι δείκτες χρησιμοποιούνται για τον επιμερισμό της Δημόσιας Χρηματοδότησης της Ε.Τ.Ε. των Α.Ε.Ι. και στις υπόλοιπες χώρες του Ο.Ο.Σ.Α., οι δείκτες της Δημόσιας χρηματοδότησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για συγκρίσεις μεταξύ των Α.Ε.Ι. διαφόρων χωρών.

Συγκεκριμένα, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία διαπιστώνεται ότι τα ελληνικά Α.Ε.Ι. έρχονται στη δεύτερη θέση (μετά την Αυστρία) όσον αφορά τη συμμετοχή των Γενικών Προϋπολογισμών των Πανεπιστημίων στη συνολική Ακαθάριστη Δαπάνη για Ε.Τ.Ε. των Α.Ε.Ι., ενώ παράλληλα δεν συνδέονται οι εν λόγω εισροές με αποτιμήσεις συγκεκριμένων ερευνητικών εκρών, ούτε υπάρχει κάποιος μηχανισμός κατανομής των εν λόγω κονδυλίων σε συνάρτηση με συγκεκριμένες ερευνητικές προτεραιότητες και στοχεύσεις. Κατά συνέπεια η Δημόσια Χρηματοδότηση της Ε.Τ.Ε. για τα Α.Ε.Ι. είναι κατά το μεγαλύτερο της μέρος πλασματική από τη στιγμή που δεν συνδέεται άμεσα με συγκεκριμένες ερευνητικές δραστηριότητες και προφανώς ο λογιστικός της επιμερισμός σε δραστηριότητες αυτού του είδους δεν συνεπάγεται σε καμιά περίπτωση την υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων. (βλ. Φουντεδάκη κ.ά., 2000, σ. 113)

Αντίθετα, στην πλειοψηφία των άλλων χωρών του Ο.Ο.Σ.Α. η Γενική ή Τακτική χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι. για Ε.Τ.Ε. συνδέεται ήδη, ή τείνει να συνδεθεί σε μεγαλύτερο βαθμό, με πραγματικές ερευνητικές δραστηριότητες με δύο κυρίως τρόπους. Πρώτον, με τη θέσπιση κριτηρίων κατανομής των κρατικών επιχορηγήσεων, έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ερευνητικές προτεραιότητες με βάση το επιστημονικό και ερευνητικό προφίλ των διαφόρων Τμημάτων. και δεύτερον, με την εφαρμογή αντίστοιχων κριτηρίων κατανομής, με βάση την αποτίμηση του ερευνητικού έργου την αμέσως προηγούμενης

περιόδου. (βλ. Ο.Ε.Κ.Δ. , 1998, σ. 36-38)

Τέλος, τα ελληνικά Α.Ε.Ι. διαφοροποιούνται σημαντικά όσον αφορά και τη συμμετοχή της χρηματοδότησης της Ε.Τ.Ε. από κονδύλια που θέτουν στη διάθεσή τους γι' αυτό το σκοπό οι επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα. Κατ' αρχάς επισημαίνεται ότι η συμμετοχή των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα στο σύνολο της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. των Α.Ε.Ι., για το 1997, κυμαίνεται σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα και δεν υπερβαίνει το 3,27%, ενώ σε ακόμη χαμηλότερα επίπεδα (1,94%) κινείται και η αντίστοιχη συμμετοχή των επιχειρήσεων του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα (βλ. Πίνακα 7). Σημειώνεται ότι, κατά μέσον όρο στο σύνολο των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α., η χρηματοδότηση της Ε.Τ.Ε. των Α.Ε.Ι. από ιδιωτικές επιχειρήσεις ανέρχεται στο 5% περίπου της συνολικής χρηματοδότησης για έρευνα στα εν λόγω εκπαιδευτικά ιδρύματα. (βλ. Ο.Ε.Κ.Δ. , 1998, σ. 38 – 39)

Είναι επομένως προφανές ότι τα ελληνικά Α.Ε.Ι. υστερούν, συγκρινόμενα με τα Α.Ε.Ι. των άλλων χωρών του Ο.Ο.Σ.Α., όσον αφορά τη χρηματοδότηση της ερευνητικής τους δραστηριότητας από τον ιδιωτικό τομέα, παρότι σε πολλά χρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα πριμοδοτούνται οι προτάσεις σχεδίων που προβλέπουν συγχρηματοδότηση από επιχειρήσεις του ιδιωτικού ή και του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Είναι δε χαρακτηριστικό των τάσεων που επικρατούν, ότι ακόμη και σε αυτή την περίπτωση, η χρηματοδότηση της Ε.Τ.Ε. των Α.Ε.Ι. που προέρχεται από επιχειρήσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα υπερβαίνει ελαφρώς την αντίστοιχη χρηματοδότηση που προέρχεται από επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα.

Συνοψίζοντας και ομαδοποιώντας τα παραπάνω ευρήματα, αναδεικνύεται ένα συγκεκριμένο πρότυπο της χρηματοδότησης της Ε.Τ.Ε. των Α.Ε.Ι., σύμφωνα με το οποίο το μεγαλύτερο μέρος των αντίστοιχων εισροών αποτελεί τεκμαρτή δημόσια χρηματοδότηση (Γ.Π.Π.): 60,75%, ένα σημαντικό μέρος τους (31,11%) είναι πραγματική δημόσια χρηματοδότηση (Κρατική επιχορήγηση από κεντρικές ή αποκεντρωμένες κρατικές υπηρεσίες, προγράμματα του πλαισίου έρευνας της Ε.Ε. ή των Διαρθρωτικών Ταμείων), ενώ η συμμετοχή των επιχειρήσεων του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα είναι ιδιαίτερα μειωμένη (περίπου 5,21%) όπως επίσης και η συμμετοχή

των ιδίων των Πανεπιστημίων (Ιδια έσοδα: 4,21%).

3. Διαφοροποίηση των Α.Ε.Ι. ως προς τη βαρύτητα συμμετοχής τους στην απορρόφηση χρηματοδοτικών εισροών για Επιστημονική και Τεχνολογική Έρευνα (Ε.Τ.Ε.)

Από την ανάλυση των στοιχείων που αφορούν τη βαρύτητα της συμμετοχής των Α.Ε.Ι. στο σύνολο των εισροών για Ε.Τ.Ε. σε επίπεδο χώρας (βλ. Πίνακα 8.), εμφανίζεται ότι τη σημαντικότερη θέση κατέχει το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (12,03% της συνολικής Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. για το 1997) και ακολουθούν το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (8,23%) με τρίτο το Ε.Μ.Π. (6,46%) και τέταρτο το Πανεπιστήμιο Πατρών (4,87%). Τα Πανεπιστήμια Κρήτης (3,02%) και Ιωαννίνων (2,43%) καθώς και το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (2,01%) συνιστούν μια ομάδα Πανεπιστημίων, τα οποία με καθαρά ποσοτικά κριτήρια έχουν μικρή μεν αλλά όχι αμελητέα συμμετοχή στο συνολικό ερευνητικό γίγνεσθαι. Στην εν λόγω ομάδα θα μπορούσε να ενταχθεί ενδεχομένως και το Γεωργικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (1,66%). Σημειώνεται ότι τα υπόλοιπα Α.Ε.Ι. εμφανίζουν συμμετοχή στη συνολική Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. που αντιστοιχεί είτε σε ποσοστά παραπλήσια της μονάδας (Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών: 1,32%, Πάντειο Πανεπιστήμιο: 0,81%, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας: 0,94%, Πανεπιστήμιο Αιγαίου: 0,96%) είτε και κάτω της μονάδας (Πανεπιστήμιο Πειραιώς: 0,69%, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας: 0,67%, Πολυτεχνείο Κρήτης: 0,57%, Ιόνιο Πανεπιστήμιο: 0,48%, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο: 0,39%, Α.Σ.Κ.Τ.: 0,33%).

Εξετάζοντας τα παραπάνω στοιχεία υπό την οπτική γωνία του κύριου επιστημονικού προσανατολισμού των Α.Ε.Ι., διαπιστώνεται ότι τη μεγαλύτερη, από ποσοτική άποψη, βαρύτητα στο σύνολο της Ακαθάριστης Εγχώριας Δαπάνης για Ε.Τ.Ε. εμφανίζουν τα Α.Ε.Ι. μεικτής κατεύθυνσης και ακολουθούν τα Α.Ε.Ι. θετικής κατεύθυνσης, με τελευταία τα Α.Ε.Ι. θεωρητικής κατεύθυνσης. Η εν λόγω κατάσταση αποδίδεται τόσο στον πολυσυλλεκτικό χαρακτήρα των Α.Ε.Ι. μεικτής κατεύθυνσης, όσο και στο μέγεθος και τη δυναμικότητα των Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων αυτής της κατηγορίας (Ε.Κ.Π.Α.,

Α.Π.Θ, Πανεπιστήμιο Πατρών κ.ο.κ.). Από την άλλη πλευρά, εφαρμόζοντας το κριτήριο της γεωγραφικής διασποράς, τα Α.Ε.Ι. της Αττικής έρχονται πρώτα, ακολουθούν τα Α.Ε.Ι. της Περιφέρειας, με τελευταία, σε μικρή όμως απόσταση, τα Α.Ε.Ι. της Θεσσαλονίκης.

Από τα παραπάνω προκύπτει μια πρώτη εικόνα για τη βαρύτητα της συμμετοχής των Α.Ε.Ι. στο σύνολο της ερευνητικής δραστηριότητας σε επίπεδο χώρας, σύμφωνα με την οποία τα Α.Ε.Ι. μεικτής κατεύθυνσης καθώς και τα Α.Ε.Ι. της Αττικής εμφανίζονται να νέμονται το μεγαλύτερο κομμάτι των χρηματοδοτικών εισροών σε αυτό τον τομέα.

Είναι προφανές ότι πέραν της διαπίστωσης του ειδικού βάρους που ενέχουν τα επιμέρους Α.Ε.Ι. ή συγκεκριμένες ομάδες Α.Ε.Ι. όσον αφορά τις συνολικές χρηματοδοτικές εισροές για έρευνα (Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε.), ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάλυση των διαθέσιμων ποσοτικών στοιχείων προκειμένου να διαπιστωθεί η βαρύτητα της συμμετοχής των Α.Ε.Ι. στο σύνολο των αντίστοιχων εισροών από κάθε επιμέρους πηγή χρηματοδότησης ξεχωριστά.

Αναλυτικότερα, από την εξέταση των διαθέσιμων ποσοτικών στοιχείων (βλ. Πίνακα 7.) διαπιστώνεται ότι, ενώ η βαρύτητα της συμμετοχής των Α.Ε.Ι. στο σύνολο της Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. ανέρχεται στο 47,87%, εντούτοις η συμμετοχή τους στο σύνολο των επιμέρους κονδυλίων κατά πηγή χρηματοδότησης διαφοροποιείται σημαντικά. Συγκεκριμένα, τα Α.Ε.Ι. εμφανίζονται να απορροφούν το 18,74% μόνο των κονδυλίων για Ε.Τ.Ε. που προέρχονται από τον τακτικό προϋπολογισμό των κεντρικών υπηρεσιών του κράτους.

Όσον αφορά τις εισροές από ανταγωνιστικά προγράμματα του Πλαισίου έρευνας της Ε.Ε., διαπιστώνεται ότι η βαρύτητα της συμμετοχής των Α.Ε.Ι. κινείται σε υψηλά επίπεδα (48,43%). Αντίθετα, μικρότερη είναι η βαρύτητα της συμμετοχής των Α.Ε.Ι. στο σύνολο των κονδυλίων για Ε.Τ.Ε. με προέλευση τα Διαρθρωτικά προγράμματα (37,44%). Κατά συνέπεια τα Α.Ε.Ι. εμφανίζονται περισσότερο αποδοτικά στην απορρόφηση κονδυλίων από ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά προγράμματα απ' ότι οι υπόλοιποι κυρίως κρατικοί ερευνητικοί φορείς, ενώ στην περίπτωση των κονδυλίων από τα διαρθρωτικά προγράμματα οι τελευταίοι αποδεικνύεται ότι έχουν

καλύτερες προσβάσεις απ' ότι τα Α.Ε.Ι..

Από την άλλη πλευρά αντιφατική εμφανίζεται η θέση των Α.Ε.Ι., όσον αφορά την απορρόφιση κονδυλίων για εκτέλεση ερευνητικών συμβολαίων για λογαριασμό επιχειρήσεων του Δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, σε σύγκριση με τη χρηματοδότησή τους από τα Ν.Π.Ι.Δ.. Συγκεκριμένα η βαρύτητα συμμετοχής των Α.Ε.Ι. στην απορρόφιση κονδυλίων αυτής της προέλευσης κινείται σε χαμηλά επίπεδα και φτάνει στο 19,58% των κονδυλίων για Ε.Τ.Ε. που προέρχονται από επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα, και σε 9,30% των αντίστοιχων κονδυλίων από επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα τη στιγμή που αντιπροσωπεύει το 72,93% των χρηματοδοτικών εισροών για Ε.Τ.Ε. από Ν.Π.Ι.Δ..

Τέλος, σε χαμηλά επίπεδα κινούνται οι βαρύτητες της συμμετοχής των Α.Ε.Ι. στην απορρόφιση των ερευνητικών κονδυλίων που προέρχονται από άλλες πηγές του εξωτερικού (22,09%) ή από ίδια έσοδα των ερευνητικών φορέων (22,56%).

Αντί επιλόγου

Στο πλαίσιο του παρόντος άρθρου, αναλύθηκαν τα στοιχεία που αφορούν την ποσοτική διάσταση και τη διάρθρωση των χρηματοδοτικών εισροών των ερευνητικών δραστηριοτήτων των Α.Ε.Ι. με στόχο να αναδειχθούν οι διαφοροποιήσεις που υφίστανται τόσο ανάμεσα στα ελληνικά τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα και τα αντίστοιχα ιδρύματα των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), όσο και ανάμεσα στα ελληνικά Α.Ε.Ι. στον υπό εξέταση τομέα.

Από την ανάλυση που προιγήθηκε, προκύπτει κατ' αρχήν το συμπέρασμα ότι οι χρηματοδοτικές εισροές και συνακόλουθα η ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων των Α.Ε.Ι. στην Ελλάδα παραμένουν σε χαμηλότερα επίπεδα από το μέσο επίπεδο των χωρών της Ε.Ε., ενώ περιορίζονται ακόμη στον δημόσιο τομέα, χωρίς ιδιαίτερη σύνδεση τους με επιχειρήσεις του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Από την άλλη πλευρά, από την ανάλυση των σχετικών στοιχείων συνάγεται ότι το μεγαλύτερο μέρος της ερευνητικής δαπάνης που φαίνεται ότι απορροφούν τα ελληνικά Α.Ε.Ι. παραμένει ακόμη εικονικό, καθώς

εγγράφεται ως τεκμαρτή και όχι πραγματική δαπάνη προερχόμενη από τους «Γενικούς Προϋπολογισμούς των Πανεπιστημίων» (Γ.Π.Π.). Επίσης, διαπιστώνεται ότι στην περίπτωση της ερευνητικής δραστηριότητας των ελληνικών Α.Ε.Ι. οι επιχειρήσεις δεν συμμετέχουν ιδιαίτερα στην υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων εν συγκρίσει με τον μέσο όρο των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α..

Πιο συγκεκριμένα, από την επισκόπηση των διαθέσιμων ποσοτικών στοιχείων αναδεικνύεται ένα συγκεκριμένο πρότυπο της χρηματοδότησης της Επιστημονικής και Τεχνολογικής Έρευνας (Ε.Τ.Ε.) των Α.Ε.Ι., σύμφωνα με το οποίο το μεγαλύτερο μέρος των αντίστοιχων εισροών αποτελεί τεκμαρτή δημόσια χρηματοδότηση (Γ.Π.Π.): 60,75%, ένα σημαντικό μέρος τους (31,11%) είναι πραγματική δημόσια χρηματοδότηση (Κρατική επιχορήγηση από κεντρικές ή αποκεντρωμένες κρατικές υπηρεσίες, προγράμματα του πλαισίου έρευνας της Ε.Ε. ή των Διαρθρωτικών Ταμείων), ενώ η συμμετοχή των επιχειρήσεων του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα είναι ιδιαίτερα μειωμένη (περίπου 5,21%) όπως επίσης και η συμμετοχή των ιδίων των Πανεπιστημίων (ίδια έσοδα: 4,21%).

Επιπλέον, συγκρίνοντας τα ευρήματα του παρόντος άρθρου με εκείνα προηγούμενων ερευνητικών εγχειρημάτων στον εν λόγω τομέα (Φουντεδάκη κ. ά., 2000) προκύπτει ότι οι κοινοτικοί πόροι διαδραματίζουν όλο και περισσότερο σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της ερευνητικής δραστηριότητας των Α.Ε.Ι. στη χώρα μας, ως μοχλοί αναδιάρθρωσης της συνολικής ερευνητικής δραστηριότητας. Με δεδομένο δε ότι και οι πόροι που διανέμονται μέσω της Γ.Γ.Ε.Τ. είναι πόροι προερχόμενοι κυρίως από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της την Ευρωπαϊκής Ένωσης, αυτό πρακτικά σημαίνει ότι το μεγαλύτερο τμήμα της χρηματοδότησης των Α.Ε.Ι. στον τομέα της έρευνας εξαρτάται από την ύπαρξη και διάθεση των αντίστοιχων κοινοτικών κονδυλίων.

Τέλος, όσον αφορά τις υφιστάμενες διαπανεπιστημιακές διαφοροποιήσεις στον υπό εξέταση τομέα, από την επισκόπηση των διαθέσιμων στοιχείων διαπιστώνεται ότι τη μεγαλύτερη, από ποσοτική άποψη, βαρύτητα στο σύνολο της Ακαθάριστης Εγχώριας Δαπάνης για Ε.Τ.Ε. καταγράφουν τα Α.Ε.Ι. μεικτής κατεύθυνσης και

ακολουθούν τα Α.Ε.Ι. θετικής κατεύθυνσης, με τελευταία τα Α.Ε.Ι. θεωρητικής κατεύθυνσης. Η εν λόγω κατάσταση αποδίδεται τόσο στον πολυσυλλεκτικό χαρακτήρα των Α.Ε.Ι. μεικτής κατεύθυνσης, όσο και στο μέγεθος και τη δυναμικότητα των Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων αυτής της κατηγορίας (Ε.Κ.Π.Α., Α.Π.Θ., Πανεπιστήμιο Πατρών κ.ο.κ.).

Συμπερασματικά, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι τα προαναφερθέντα ευρήματα αναδεικνύουν τις διαφοροποιήσεις που υφίστανται ανάμεσα στα Πανεπιστήμια της χώρας μας και τα Πανεπιστήμια των υπόλοιπων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προς τις ποσοτικές διαστάσεις και τη διάρθρωση των χρηματοδοτικών εισροών για Επιστημονική και Τεχνολογική Έρευνα, σηματοδοτώντας έτσι συνολικά τη δυσμενή θέση των ελληνικών Α.Ε.Ι. στον ιδιαίτερα απαιτητικό και ανταγωνιστικό ερευνητικό τομέα. Από την άλλη πλευρά, οι διαπανεπιστημιακές διαφοροποιήσεις οι οποίες παρατηρούνται, ως προς το είδος των πηγών και τη βαρύτητα της συμμετοχής κάθε επιμέρους Α.Ε.Ι. στη διαθέσιμη χρηματοδότηση για Επιστημονική και Τεχνολογική Έρευνα, σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες διαφοροποιήσεις ως προς τις κατηγορίες των εκρών-δαπανών τους καθώς και το επίπεδο των ανθρωπίνων πόρων τους (βλ. Φουντεδάκη κ. ά., 2000), οδηγούν στη διαπίστωση ότι σταδιακά συγκροτούνται Πανεπιστήμια διαφορετικών ταχυτήτων στον ελληνικό χώρο. Είναι προφανές ότι σε αυτή την περίπτωση απαιτείται συνεχής παρακολούθηση της ερευνητικής δραστηριότητας των ελληνικών Α.Ε.Ι., στο πλαίσιο της ανάπτυξης ενός ομογενοποιημένου ολοκληρωμένου συστήματος αξιολόγησης του συνόλου του εκπαιδευτικού και ερευνητικού τους έργου, προκειμένου να υποστηριχθεί η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την αναβάθμιση και βελτιστοποίηση της διοίκησης και της λειτουργίας τους.

Σημειώσεις

- 1 Την ευθύνη της επεξεργασίας του στατιστικού υλικού και της διαμόρφωσης των πινάκων του παρόντος άρθρου είχε ο Αντώνης Μποζιάρης, επιστημονικός συνεργάτης του Τ.Ε.Ι. Αθηνών.
- 2 Για το είδος και το μέγεθος της ερευνητικής και εκπαιδευτικής δραστηριότητας των ελληνικών Πανεπιστημίων στο πεδίο που εκτείνεται πέραν του κλασικού εκπαιδευτικού τους έργου, δηλαδή των προγραμμάτων σπουδών, σε συνδυασμό με την ανάλυση του πλαισίου, θεσμικού, οικονομικού, ιδεολογικού, κοινωνικού, στο οποίο εντάσσεται η πανεπιστημιακή εκπαίδευση σήμερα, βλ. την έρευνα των Π. Φουντεδάκη/ Μ. Χρυσάκη/ Δ. Σαραφιανού/ Κ. Ρίτσαρντσον, «Διοίκηση και Οργάνωση Πανεπιστημίων στην εποχή της παραγωγικής αναδιάρθρωσης», Τόμος Α', 2000, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Στην έρευνα αυτή στηρίζεται η παρούσα μελέτη, με προσυλήκη πρόσφατων ποσοτικών στοιχείων.
- 3 Τα εν λόγω στοιχεία συλλέγονται ανά διετία με βάση ειδικά σχεδιασμένο ερωτηματολόγιο που φέρει τον τίτλο «Απογραφή Δαπανών των Ερευνητικών Επιτροπών των Α.Ε.Ι. για την εκτέλεση ερευνητικών έργων και μελετών».

Βιβλιογραφία

- Γ.Γ.Ε.Τ., 1994, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Έρευνας και Τεχνολογίας – Ε.Π.Ε.Τ. II, Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, Αθήνα
- Γ.Γ.Ε.Τ., 1995, Δείκτες Έρευνας και Τεχνολογίας, Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, Αθήνα
- Γ.Γ.Ε.Τ., 1997, Η έρευνα στην Ελλάδα, Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, Αθήνα
- Γ.Γ.Ε.Τ., 2001, Εθνική απογραφή καινοτομίας των επιχειρήσεων 1994-1998, Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, Αθήνα
- E.C., 2000, Towards a European Research Area, European Commission, Brussels
- O.E.C.D., 1998, University research in transition, O.E.C.D., Paris
- O.E.C.D - EUROSTAT, 1997, Εγχειρίδιο OSLO: Προτεινόμενες οδηγίες για τη συλλογή και ερμηνεία στοιχείων Τεχνολογικής Καινοτομίας, Γ.Γ.Ε.Τ., Αθήνα
- O.E.C.D - EUROSTAT, 2000, Εγχειρίδιο CANBERRA: Η μέτρηση των επιστημονικών και τεχνολογικών δραστηριοτήτων. Εγχειρίδιο για τη μέτρηση των ανθρωπίνων πόρων στο χώρο της Επιστήμης και της Τεχνολογίας, Γ.Γ.Ε.Τ., Αθήνα
- EU2001.SE, 2001, Education and research, Sweden's E.U. Presidency
- Φουντεδάκη, Π., Χρυσάκης, Μ., Σαραφιανός, Δ., Ρίτσαρντσον, Κ., 2000, «Διοίκηση και Οργάνωση Πανεπιστημίων στην εποχή της παραγωγικής αναδιάρθρωσης», Τόμος Α', Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΚΑΤΑΝΟΜΗ Α.Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. ΚΑΤΑ ΤΥΠΟ ΦΟΡΕΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ - 1997 (%)				
Χώρες	Κράτος	Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	Επιχειρήσεις	Άλλοι
Αυστρία*	8,9	35	55,9	0,3
Βέλγιο**	3,8	27,3	67,4	1,5
Δανία	15,4	22,2	61,4	0,4
Φινλανδία	13,6	20	66	0,5
Γαλλία	20,2	17,3	61,2	1,4
Γερμανία	14,6	17,9	67,5	0
Ελλάδα	23,4	50,6	25,55	0,43
Ιρλανδία	7,4	18,6	73,3	0,7
Ιταλία	20,7	26,1	53,2	0,0
Ολλανδία	17,1	27,3	54,6	1
Πορτογαλία	24,2	40,0	22,5	13,3
Ισπανία	17,4	32,7	48,8	1,1
Σουηδία	3,5	21,5	74,8	0,1
Ηνωμένο Βασίλειο	13,7	19,6	65,4	1,3

Τα στοιχεία αφορούν το 1993. ** Τα στοιχεία αφορούν το 1995. Πηγή:
Ε.Ε.Ε.Τ., 1997, δημοσιεύματα στοιχεία, Πίνακας 6.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ
ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΤΟΥ
Α.Ε.Π. (συγκρίσεις μεταξύ χωρών)**

ΧΩΡΕΣ	1993	1995	1997
Αυστρία	0,52	-	-
Βέλγιο	0,45	0,43	-
Δανία	0,40	0,45	0,43
Φινλανδία	0,44	0,45	0,43
Γαλλία	0,38	0,39	0,38
Γερμανία	0,43	0,41	0,41
Ελλάδα	0,20	0,22	0,26
Ιρλανδία	0,25	0,26	0,26
Ιταλία	0,28	0,25	0,26
Ολλανδία	0,60	0,57	0,56
Πορτογαλία	-	0,21	0,25
Ισπανία	0,29	0,26	0,27
Σουηδία	0,84	0,76	0,80
Ηνωμένο Βασίλειο	0,36	0,38	0,36
* Τα στοιχεία αναφέρονται στο προηγούμενο έτος - Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία Πηγή: Γ.Γ.Ε.Τ., 1997, αδημοσίευτα στοιχεία			

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. Κατανομή χρηματοδοτικών εισροών από κάθε επιμέρους πηγή χρηματοδότησης ανά κατηγορία φορέα υλοποίησης 1997, (%)						
Χρηματοδότης	Κατηγορία Φορέων Υλοποίησης					
	Κρατικά Ερευνητικά Κέντρα	Ιδρύματα Τριτ/μιας Εκπ/σης	Δημόσιες Επιγ/σεις	Ιδιωτικές Επιγ/σεις	Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκού χαρακτήρα	ΣΥΝΟΛΟ
Κρατικός προϋπολογισμός και άλλες κρατικές πηγές	63.95	33.35	0.18	1.92	0.61	100.00
Γενικοί Προϋπολογισμοί των Α.Ε.Ι.	0.00	100.00	0.00	0.00	0.00	100.00
Διαρθρωτικά προγράμματα	25.87	31.77	7.74	34.32	0.29	100.00
Ίδιοι πόροι φορέων από εκμετάλλευση περιουσίας	62.42	35.87	0.00	0.00	1.71	100.00
Δημόσιες επιχειρήσεις	6.65	20.82	70.92	1.60	0.00	100.00
Ιδιωτικές επιχειρήσεις	0.59	10.84	0.09	88.47	0.01	100.00
Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Πρόγραμμα πλαίσιο της Ε.Ε.	29.45	50.86	3.96	14.17	1.55	100.00
Διεθνείς οργανισμοί και άλλες πηγές εξωτερικού	29.90	46.18	7.70	15.68	0.54	100.00
ΣΥΝΟΛΟ	23.42	50.60	4.76	20.80	0.43	100.00
Πηγή Γ.Γ.Ε.Τ., 1997. αδημοσίευτα στοιχεία						

**ΠΙΝΑΚΑΣ 5. Ανάλυση Κ.Δ.Ε.Τ.Ε. κατά πηγή χρηματοδότησης.
Συγκρίσεις μεταξύ τομέων (έτος 1997)**

Χρηματοδότης	Κρατικά Ερευνητικά Κέντρα		Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης	
	εκατ. δρχ.	(%)	εκατ. δρχ.	(%)
Κρατικός Προϋπολογισμός	21.465,71	72,22	8.256,35	27,78
Γενικοί προϋπολογισμοί των Α.Ε.Ι.		0,00	48.774,80	100,00
Άλλες κρατικές πηγές	100,95	5,85	1.623,70	94,15
Διαρθρωτικά προγράμματα	6.442,79	44,87	7.914,70	55,13
Ίδια έσοδα φορέων από εκμετάλλευση περιουσίας	4.147,87	63,50	2.383,80	36,50
Επιχειρήσεις δημόσιου τομέα	529,76	24,22	1.657,80	75,78
Ιδιωτικές επιχειρήσεις	167,65	5,19	3.060,00	94,81
Ιδιωτικά ιδρύματα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	41,00	16,61	205,80	83,39
Πρόγραμμα πλαισίου της Ε.Ε.	6.115,23	36,67	10.559,60	63,33
Άλλες πηγές εξωτερικού	275,70	39,30	425,90	60,70
ΣΥΝΟΛΟ	39.286,66	31,64	84.862,45	68,36
Πηγή: Γ.Γ.Ε.Τ., 1997, αδημοσίευτα στοιχεία				

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. Ανάλυση Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. κατά πηγή χρηματοδότησης και Δ.Ε.Ι., 1997 (εκατ. δ

ΦΟΡΕΑΣ	Κεντρικές υπηρεσίες εργασιών	Αποκεντρωμένες δημόσιες υπηρεσίες	Ανταρβωτική προγράμματα	Ιδια έσοδα	Επιχειρήσεις ευρύτερου δημόσιου τομέα	Ιδιωτικές επιχειρήσεις εσωτερικού	ΝΠΔΔ	Πρόγραμμα πλαίσιο ΕΕ	?		
ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ ΚΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (ΕΚΠΑ)	401,9	506	750	514	198	693	40	2 340			
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΕΩΡΙΟ ΠΟΛΥΤ (ΕΜΠ)	926,6	125	1 153	400	213	458	0	3 589			
ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ (ΑΣΚΤ)	25,4	0	0	0	0	0	0	19			
ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	656,0	25	144	9	0	69	0	371			
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	107,2	31	109	560	37	10	0	277			
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	83,2	0	0	0	0	4	0	0			
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	11,2	0	38	3	16	16	1	49			
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ (ΑΠΘ)	1 200,4	255	2 225	0	914	366	0	1 481			

ΠΗΝΑΚΑΣ 6 (συνέχεια). Ανάλυση Ε.Δ.Ε.Τ.Ε. κατά πηγή χρηματοδότησης και Α.Ε.Ι., 1997 (κκ)									
4.ΟΡΕΑΣ	Κεντρικά υπηρεσίες κράτους	Διακινούμενες υπηρεσίες	Διακινούμενες υπηρεσίες	Διακινούμενες υπηρεσίες	Τόμα	Επιδότηση επιδότηση δημόσιου τομέα	Τόμα	Επιδότηση επιδότηση επιδότηση	Επιδότηση επιδότηση επιδότηση
ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ									
ΠΑΝ/ΜΙΟ	223,6	173	70	202	3	8	0	251	
ΘΡΑΚΗΣ (ΔΠΘ)									
ΠΑΝ/ΜΙΟ	290,2	0	22	26	38	1	27	12	
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ									
ΠΑΝ/ΜΙΟ	45,6	158	1021	58	0	450	98	158	
ΚΡΗΤΗΣ									
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ									
ΚΡΗΤΗΣ	29,2	16	42	85	11	4	0	119	
ΙΟΝΙΟ									
ΠΑΝ/ΜΙΟ	129,9	1	0	5	0	2	0	0	
ΠΑΝ/ΜΙΟ									
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	95,3	37	65	0	0	22	14	274	
ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ									
ΠΑΝ/ΜΙΟ	50,0	0	4	3	14	0	0	0	
ΠΑΝ/ΜΙΟ									
ΑΙΓΑΙΟΥ	308,9	11	33	0	6	25	0	65	
ΠΑΝ/ΜΙΟ									
ΠΑΤΡΑΣ	1451,7	126	751	59	109	258	0	856	
ΠΑΝ/ΜΙΟ									
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	849,4	44	101	40	0	0	0	194	
ΣΥΝΟΛΟ Α.Ε.Ι.	6886,7	1508	6528	1964	1559	2626	180	10059	
ΓΕΝΙΚΟ									
ΣΥΝΟΛΟ	36747,81	0,00	17436,29	644,97	7962,04	28229,65	246,80	20762,93	

Πηγή ΓΓΕΤ, 1997, αδημοσίευτα στοιχεία

ΠΙΝ.ΑΚ.Σ. 7. Διάρθρωση ΑΕΙ.ΑΕΤΕ κατά πηγή χρηματοδότησης ανά Α.Ε.Ι., 1997 (%)										
ΦΟΡΕΑΣ	Κεντρικές υπηρεσίες κηρύτσης	Αποκεντρωμένες υπηρεσίες δημόσιες υπηρεσίες	Διαρθρωτικά προγράμματα	Ίδια ευρύτερου δημόσιου τομέα	Ιδιωτικές επιχειρήσεις, εσωτερικού	ΝΠΙΔ-επιχειρήσεις & ΝΠΙΔ*	Σύνολο	Πρόγραμμα πλαίσιο ΕΕ	Άλλες πηγές εξωτερικού	ΣΥΝΟΛΟ (GUF)
ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	2,91	3,66	5,43	3,72	1,43	6,47	0,29	6,75	0,34	58,80
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤ. ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	8,55	1,15	10,64	3,69	1,97	4,23	0,00	4,23	0,36	36,29
ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	4,57	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	92,01
ΟΙΚΟΝΟΜ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	23,50	0,90	5,16	0,32	0,00	2,47	0,00	2,47	0,00	54,36
ΠΑΝΤΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	4,85	1,40	4,93	25,35	1,67	0,45	0,00	0,45	0,23	48,57
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	6,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00	0,30	0,00	93,56
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,97	0,00	3,28	0,26	1,38	1,38	0,09	1,47	0,00	88,43
ΑΡΙΣΤΟΤ. ΠΑΝ/ΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΚΗΣ	5,95	1,26	11,03	0,00	4,53	1,81	0,00	1,81	0,10	67,96

ΠΙΝΑΚΑΣ 8. Ανάλυση ΑΕΑΕΤΕ κατά πηγή χρηματοδότησης: Ποσοστά συμμετοχής Α.Ε.Ι. στο γενικό σύνολο κάθε επιμέρους πηγής χρηματοδότησης, 1997 (%)										
ΦΟΡΕΑΣ	Κεντρικές υπηρεσίες κράτους	Διαρθρωτικά προγράμματα	Ίδια έσοδα	Επιχειρήσεις ευρύτερου δημόσιου τομέα	Ιδιωτικές επιχειρήσεις εσωτερικού	ΝΙΠΔ	Πρόγραμμα πλαίσιο ΕΕ	Άλλες πηγές εξωτερικού	Γ.Π.Π. (GUF)	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡ. ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (ΕΚΠΑ)	1.09	4.30	7.74	2.49	3.16	16.21	11.27	5.10	16.65	8.23
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ (ΕΜΠ)	2.52	6.61	6.02	2.68	1.62	0.00	17.29	4.23	8.06	6.46
ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ (ΑΣΚΤ)	0.07	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.09	0.00	1.05	0.33
ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	1.79	0.83	0.14	0.00	0.24	0.00	1.79	0.00	3.11	1.66
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	0.29	0.63	8.43	0.46	0.04	0.00	1.33	0.54	2.20	1.32
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	0.23	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	2.60	0.81
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0.03	0.22	0.05	0.20	0.06	0.41	0.24	0.00	2.10	0.69
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ (ΑΠΘ)	3.27	12.76	0.00	11.48	1.30	0.00	7.13	2.28	28.10	12.03

ΠΙΝΑΚΑΣ 8 (συνέχεια). Ανάλυση ΑΕΔΕΤΕ κατά πηγή χρηματοδότησης: Ποσοστά συμμετοχής Α.Ε.Ι. στο γενικό σύνολο κάθε επιμέρους πηγής χρηματοδότησης, 1997 (%)

ΦΟΡΕΑΣ	Κεντρικές υπηρεσίες κράτους	Διαρθρωτικά προγράμματα	Ίδια έσοδα	Επιχειρήσεις ευρύτερου δημόσιου τομέα	Ιδιωτικές επιχειρήσεις εσωτερικού	ΝΠΙΔ	Πρόγραμμα πλαίσιο ΕΕ	Άλλες πηγές εξωτερικού	Γ.Π.Π. (GUF)	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΠΑΤΡΑΣ	3.95	4.31	0.89	1.37	0.91	0.00	4.12	8.78	9.17	4.87
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2.31	0.58	0.60	0.00	0.00	0.00	0.93	0.00	5.83	2.43
ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ (ΔΠΘ)	0.61	0.40	3.04	0.04	0.03	0.00	1.21	0.11	4.99	2.01
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0.79	0.13	0.39	0.47	0.00	10.94	0.06	0.04	1.44	0.67
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	0.12	5.86	0.87	0.00	1.74	39.71	0.76	0.00	6.22	3.02
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	0.08	0.24	1.28	0.14	0.01	0.00	0.57	0.54	1.33	0.57
ΙΟΝΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ	0.35	0.00	0.08	0.00	0.01	0.00	0.00	0.33	1.35	0.48
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0.26	0.37	0.00	0.00	0.08	5.67	1.32	0.09	2.20	0.94
ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ	0.14	0.02	0.05	0.18	0.00	0.00	0.00	0.00	1.21	0.39
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	0.84	0.19	0.00	0.08	0.09	0.00	0.31	0.05	2.38	0.96
ΣΥΝΟΛΟ Α.Ε.Ι.	18.74	37.44	29.56	19.58	9.30	72.93	48.43	22.09	100.00	47.87
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ (εκατ Δρχ.)	36.747.8	17.436.36	645.0	7.962.0	28.229.7	247	20.762.9	922	48.775	167.727

Πηγή: ΙΙ ΕΤ. 1997. δημοσιεύματα στοιχεία

ΠΙΝΑΚΑΣ 9. Ανάλυση ΑΕΔ/ΓΤΕ κατά πηγή χρηματοδότησης: ποσοτά συμμετοχής Α.Ε.Ι. στην απορρόφηση ερευνητικών κονδυλίων από κάθε επιμέρους πηγή χρηματοδότησης στο σύνολο Α.Ε.Ι. ,1997 (%)											
ΦΟΡΕΑΣ	Κεντρική υπηρεσία; κράτους	Αποκεντρωμένες δημόσιες υπηρεσίες	Διαρθρωτικά προγράμματα	Ίδια συστά	Επιχειρήσεις ευρύτερου δημόσιου τομέα	Ιδιωτικές επιχειρήσεις εσωτερικού	ΝΠΙΔ	Πρόγραμμα πλοίσιο ΕΕ	Άλλες πηγές εξωτερικού	Γ.Π.Π. (GUF)	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	5,84	33,56	11,49	26,17	12,70	34,01	22,22	23,27	23,07	16,65	17,20
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ	13,45	8,29	17,66	20,37	13,66	17,44	0,00	35,69	19,15	8,06	13,50
ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	0,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,19	0,00	1,05	0,69
ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	9,53	1,66	2,21	0,46	0,00	2,63	0,00	3,69	0,00	3,11	3,48
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	1,56	2,06	1,67	28,51	2,37	0,38	0,00	2,75	2,45	2,20	2,75
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	1,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,00	2,60	1,69
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,16	0,00	0,58	0,15	1,03	0,61	0,56	0,49	0,00	2,10	1,44
ΔΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	17,43	16,91	34,09	0,00	58,63	13,94	0,00	14,73	10,31	28,10	25,12

ΠΙΝΑΚΑΣ 9. (συνέχεια). Ανάλυση ΔΕΔΓΤΕ κατά πηγή χρηματοδότησης ποσοτά συμμετοχής Α.Ε.Ι. στην απορρόφηση ερευνητικών κονδυλίων από κάθε επιμέρους πηγή χρηματοδότησης στο σύνολο Α.Ε.Ι., 1997 (%)

ΦΟΡΕΑΣ	Κεντρικές υπηρεσίες κράτους	Αποκεντρωμένες δημόσιες υπηρεσίες	Διαρθρωτικά προγράμματα	Ίδια σόδα	Επιχειρήσεις ευρύτερου δημόσιου τομέα	Ιδιωτικές επιχειρήσεις εσωτερικού	ΝΠΙΔ	Πρόγραμμα π/ αίσιο ΕΕ	Άλλες πηγές εξωτερικού	Γ.Π.Π (GUF)	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΠΑΤΡΑΣ	21,08	8,36	11,51	3,00	6,99	9,83	0,00	8,51	39,76	9,17	10,17
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΗΛΙΑΝΝΙΝΩΝ	12,33	2,92	1,53	2,04	0,00	0,00	0,00	1,93	0,00	5,83	5,07
ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ	3,25	11,47	1,07	10,29	0,19	0,30	0,00	2,50	0,49	4,99	4,19
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	4,21	0,00	0,34	1,32	2,42	0,03	15,00	0,12	0,20	1,44	1,39
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	0,66	10,48	15,61	2,95	0,00	18,66	54,44	1,57	0,00	6,22	6,31
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	0,42	1,06	0,64	4,33	0,71	0,15	0,00	1,18	2,45	1,33	1,20
ΙΟΝΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ	1,89	0,03	0,00	0,25	0,00	0,08	0,00	0,00	1,47	1,35	0,99
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1,38	2,47	1,00	0,00	0,00	0,84	7,78	2,73	0,39	2,20	1,97
ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ	0,73	0,00	0,06	0,15	0,90	0,00	0,00	0,00	0,00	1,21	0,82
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	4,50	0,73	0,50	0,00	0,38	0,95	0,00	0,65	0,25	2,38	2,00
ΣΥΝΟΛΟ Α.Ε.Ι.	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Πηγή: ΓΓΕΤ, 1997, αδημοσίευτα στοιχεία